

GRUNDNOTAT

6. juli 2010

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 663/2009 om et program til støtte for den økonomiske genopretning i form af fællesskabsstøtte til projekter på energiområdet

KOM(2010) 283 af 31. maj 2010

Nyt notat

1. Resumé

Formålet med forslaget er at anvende de midler under genopretningsforordningen (forordning nr. 663/2009), for hvilke der ikke har kunnet indgås forpligtelser, til oprettelse af et finansielt instrument til støtte for initiativer vedrørende energieffektivitet og vedvarende energi - særligt i byområder. Det er foreløbigt gjort op, at omkring 114 mio. euro står tilbage til rådighed, men det endelige beløb vil først være kendt ved udgangen af 2010.

2. Baggrund

I lyset af den finansielle og økonomiske krise vedtog EU-landene en økonomisk stabiliseringsplan (genopretningsprogrammet) på Det Europæiske Råds møde den 11.-12. december 2008. Hovedelementet i genopretningsprogrammet er at stimulere den økonomiske aktivitet svarende til 1,5 pct. af EU's BNP gennem dels finanspolitiske lempelser i EU-landene og dels EU-finansierede initiativer. Genopretningsprogrammet udgør en fælles ramme med principper og retningslinjer for tiltag på nationalt og europæisk niveau.

Som led i implementering af genopretningsprogrammet blev der bl.a. vedtaget et støtteprogram til økonomisk genopretning via finansiel assistance til energiprojekter (KOM(2009) 35 endelig). Formålet var at stimulere den økonomiske genopretning samtidig med at EU blev bragt tættere på opfyldelse af sine energipolitiske målsætninger, som er at forbedre energisikkerheden, få etableret et velfungerende indre markedet for energi og reducere udledningen af drivhusgasser. Programmet allokerede 3,98 mia. euro til energiprojekter fordelt på tre delprogrammer inden for el- og gasinfrastruktur, offshore vindkraft, CO₂-indsamling og deponering (CCS). Under drøftelserne af støtteprogrammet fandt en række lande, herunder ikke mindst Danmark, samt Europa-Parlamentet, at programmet også burde inkludere støtte til lokale energieffektiviserings- og VE-projekter, som skønnedes at have en hurtigere og mere direkte effekt på beskæftigelse og økonomisk genopretning end store infrastrukturprojekter. Som et led i et kompromis måtte Kommissionen afgive et løfte om at eventuelle overskydende midler ville blive foreslået anvendt inden for energieffektivisering og vedvarende energi.

I Kommissionens rapport af 27. april 2010 (KOM (2010) 191 endelig) om gennemførelse af genopretningsprogrammet skønnes det, at stort set hele finansieringsrammen (3,98 mia. euro) vil være brugt i 2010. Tilbage står omkring 114 mio. euro, som ikke forventes udmøntet under genopretningsprogrammet. Det præcise restbeløb vil først stå klart i løbet af efteråret 2010. Kommissionen har derfor fremlagt et forslag til ændring af genopretningsforordningen, hvor det foreslås, at de ubrugte midler målrettes mod et støtteprogram til initiativer inden for energieffektivitet og vedvarende energi (VE).

3. Hjemmelsgrundlag

Forslaget er fremsat med hjemmel i EUF-traktatens artikel 194 og skal vedtages efter den almindelige lovgivningsprocedure.

4. Nærhedsprincippet

Kommissionen har anført,¹ at formålet med genopretningsprogrammet ikke i tilstrækkelig grad kan opnås på medlemsstatsniveau, bl.a. som følge af:

- en sammenhængende og effektiv respons på den økonomiske krise kræver en koordineret investeringsindsats på EU-niveau
- mange af de identificerede projekter er af transnational karakter
- fremme af sammenkobling, VE og CO₂-indsamling og deponering er fornyelig blevet defineret som fælles EU mål
- en individuel indsats fra de enkelte lande ville bremse for gennemførelsen af en koordineret indsats

Regeringen vurderer, at det stillede forslag, som er fremsat i forlængelse af genopretningsprogrammet, følger ovenstående argumentation. Forslaget vurderes på den baggrund at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

Formålet med Kommissionens forslag er at etablere et program for de resterende midler under genopretningsprogrammet til støtte for energiprojekter med fokus på energieffektivitet og VE - særligt i byområder.

Kommissionen anfører, at udviklingen af nye former for VE og forbedring af energieffektiviteten vil bidrage til grønnere vækst og til at skabe en konkurrencedygtig og bæredygtig økonomi i overensstemmelse med 2020-strategiens målsætninger. Energibesparelse er blandt EU's mest umiddelbare og omkostningseffektive måder at bidrage til opfyldelse af de strategiske energipolitiske målsætninger om at bekæmpe klimaforandringer, forbedre energiforsyningssikkerheden og sikre en bæredygtig økonomisk og social udvikling. Ved at yde støtte til VE og energieffektivisering vil EU ydermere skabe nye arbejdspladser og et "grønt indre marked".

I det fremlagte forslag foreslås det, at de ubrugte midler under genopretningsprogrammet anvendes til oprettelse af et finansielt instrument til støtte for VE og energieffektivisering. Finansieringsinstrumentet skal støtte udvikling af solide projekter samt gøre det lettere at finan-

¹ Se forslag til et program til støtte for den økonomiske genopretning i form af fællesskabsstøtte til projekter på energiområdet (KOM(2009) 35 endelig)

siere investeringer i energieffektivisering og VE - særlig i byområder. For at fremme decentrale investeringer foreslås endvidere, at støttemodtagerne skal være kommunale, lokale og regionale offentlige myndigheder. Denne tilgang er inspireret af "borgmesteraftalens" ("Covenant of Mayors") succes, som er en aftale over 1600 regioner og byer på tværs af Europa har undertegnet.

Det forslås, at instrumentet anvendes til projekter inden for offentlige og private bygninger, der benytter VE og/eller energieffektivitetsløsninger; investeringer i energieffektive kraftvarmenet og fjernvarme/fjernkølingsnet (især baseret på VE); decentraliserede vedvarende energikilder forankret i lokalmiljøer; ren transport i byer til støtte for forbedret energieffektivitet samt integrering af VE i lokal infrastruktur, herunder effektiv gadebelysning, intelligent forbrugsmåling og intelligente forsyningsnet.

I forlængelse af genopretningsprogrammet skal faciliteten være begrænset til finansiering af tiltag, der har en hurtig og mærkbare effekt for den økonomiske genopretning i EU, energiforsyningssikkerheden og reduktion af drivhusgasemissioner. Kommissionen foreslår, at de projekter, der skal kunne modtage støtte, skal overholde følgende kriterier:

- hvorvidt den valgte strategi er fornuftig og den tekniske kvalitet tilstrækkelig,
- hvorvidt den finansielle pakke er holdbar i hele projektets investeringsfase,
- projekternes geografiske fordeling,
- modenhed, hvilket vil sige, at forslaget hurtigst muligt skal nå til investeringsfasen, og at der skal afholdes betydelige kapitaludgifter hurtigst muligt,
- i hvilken grad manglen på adgang til finansiering forsinker gennemførelsen af foranstaltningen,
- i hvilken grad genopretningsstøtte vil stimulere finansiering fra offentlige og private kilder,
- kvantificerede samfundsøkonomiske og miljømæssige virkninger og konsekvenser.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Forslaget har ikke direkte statsfinansielle konsekvenser. Gennemførelse af projekterne vil imidlertid medføre positive strukturelle samfundsøkonomiske konsekvenser. Forslaget vil kunne få positive konsekvenser for miljøet og beskyttelsesniveauet i form af færre udledninger af CO₂ mv. som følge af en større udbredelse af VE og øget energieffektivisering.

9. Høring

Forslaget er sendt i høring i Klima- og Energipolitisk specialudvalg. Der blev ved fristens udløb modtaget et høringssvar fra Landbrug & Fødevarer.

I svaret hilser L & F det velkomment, at genopretningsprogrammet nu udvides til også at omfatte investeringer i vedvarende energi. Særligt hensigten om også at støtte decentraliserede

energikilder er positiv og vil kunne bidrage positivt til udviklingen af vedvarende energi og dermed fastholdelsen af arbejdspladser og vækst i udkantsområderne. Det er endvidere positivt, at der kommer fokus på ren bytransport.

L & F finder, at i forhold til en her og nu indsats i relation til begge initiativer er biomasse den mest samfundsøkonomisk bæredygtige ressource og teknologien er klar til anvendelse. Dette gælder både indenfor biogas, der vil kunne anvendes til både kraft-varme produktion og transport (som erstatning for naturgas), biobrændstoffer, der vil kunne fortrænge fossile brændstoffer uden problemer samt kraft-varme produktion på f.eks. halm og flerårige energi-afgrøder.

L & F opfordrer regeringen til i samarbejde med kommuner og regioner at afsøge mulighederne for at sikre lokal forankring af biogasprojekter samt andre bioenergiprojekter på lokalt niveau, f. eks. grøn bytransport baseret på såvel biogas som biobrændstoffer, med henblik på at danske projekter får del i midlerne. Herved vil det kunne blive muligt politisk at skabe et marked for grønne brændstoffer, der dermed vil kunne bidrage til at opfylde Danmarks VE-målsætninger og nedbringe udledningen af drivhusgasser fra transportsektoren.

Derudover har L & F en række forslag til præciseringer i den foreslåede forordning, herunder at forordningen bør gøres ”geografineutral” i forhold til by- og landdistrikter for så vidt angår produktionen af vedvarende energi, så det fremgår at instrumentet omfatter projekter til produktion af *energi, der vil kunne finde anvendelse* i byområder.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt Kommissionens forslag til ændring af genopretningsforordningen. Regeringen hilser særligt velkommen, at forslaget vil anvende ubrugte midler under genopretningsprogrammet til projekter vedrørende energieffektivisering og VE, som også var en dansk mærkesag i forhandlingerne om genopretningsprogrammet med finansiel assistance til energiprojekter.

En sådan bred indsats inden for bæredygtig energi i især byområder, herunder energieffektivisering og VE på lokalt plan, vil have hurtig og mærkbar effekt på økonomi og beskæftigelse samt energiforsyningsikkerhed. Det er også positivt, at typen af projekter, der vil kunne komme i betragtning med denne fokusering, skønnes at matche godt med danske virksomheders styrkeområder. Der er brug for, at man ved vurderingen af de enkelte projekter tager hensyn til, at mere innovative og risikable projekter med mulighed for langsigtede effekter på energiforbrug og drivhusgasudledninger, f. eks. gennem demonstration af nye og bredt anvendelige teknologier, har brug for en højere grad af EU medfinansiering end projekter indenfor velkendte og afprøvede teknologier.

Det må forventes, at de positive afledte effekter for den økonomiske vækst og beskæftigelsen er betydelige, da projekterne vil være hurtige at gennemføre, og da der vil kunne gives støtte til relativt mange projekter. Regeringen støtter i den sammenhæng, at Kommissionen vil bygge på succesen med ’borgmesterinitiativet’ og forankre opgaverne på regionalt og lokalt plan samt hos private enheder, der optræder på vegne af disse offentlige myndigheder, samt at der især vil blive lagt vægt på forslag, der involverer et samarbejde mellem sådanne myndigheder, boligselskaber og udviklingskontorer. Det ligger i klar forlængelse af regeringens holdning til

Kommissionens oprindelige forslag til genopretningsprogram, jfr. også Kommissionens løfte om anvendelsen af de overskydende midler.

Regeringen støtter den foreslåede administration via internationale finansielle institutioner (primært EIB) af det finansielle instrument under forudsætning af at den tilrettelægges på en måde, der sikrer den geografiske balance.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forslaget blev præsenteret på arbejdsgruppeniveau den 22. juni men blev ikke drøftet ved den lejlighed. En række lande stillede opklarende spørgsmål til Kommissionen om bl.a. sikringen af den geografiske balance, det forventede omfang ved årets udgang af ikke-anvendte midler fra genopretningsprogrammet og om udvælgelsesprocedurerne.

Formandskabet oplyste, at Europa-Parlamentet har fået frist for ændringsforslag til den 14. juli og at ressortudvalget (ITRE) forventes at stemme om sin udtalelse den 2. september. Belgien har som kommende formandskab meddelt, at man agter at sætte sagen på arbejdsgruppens dagsorden på tre møder i løbet af juli måned, evt. med en afsluttende drøftelse i starten af september. Derefter vil sagen gå til COREPER.

Kommissionen har underhånden oplyst, at den forventer, at udvælgelsen af projekter vil ske gennem en formel ansøgningsrunde, hvor myndigheder sammen med virksomheder vil kunne søge om støtte i form af teknisk assistance, lån med lave renter, garantier o.lign., men ikke direkte finansielle tilskud. På den måde sikres størst mulig gearing ("leverage") af midlerne.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Forslaget til forordning om etablering af et støtteprogram til økonomisk genopretning gennem finansielle assistance til energiprojekter, (KOM(2009) 35 endelig), blev forelagt Folketingets Europaudvalget til forhandlingsoplæg forud for rådsmødet (energi) den 19. februar 2010.